

Instytut Amerykanistyki i Studiów Polonijnych Uniwersytetu Jagiellońskiego

MACIEJ SMÓŁKA

•••

SYNKRETYZM W AMERYKAŃSKIEJ MUZYCE ROZRYWKOWEJ NA PRZYKŁADZIE ZYDECO, WESTERN SWING I RAP ROCKA

WSTĘP

Amerykańska scena muzyczna od samego początku swojego istnienia była znana z tego, że rozwijała się nieliniarnie, łamiąc wszelkie konwencje i zasady. Począwszy od XIX wieku można było zauważyć zapożyczenia, wpływanie na siebie różnych gatunków i elementów kultury, często na pierwszy rzut oka bardzo sprzecznych. Stany Zjednoczone, ze swoją bardzo specyficzną strukturą kulturową były i są nadal idealnym miejscem dla rozwoju sztuki, będącej wyjątkową mieszanką różnych stylów, nurtów, zwyczajów i tradycji.

Bardzo dobrym przykładem na obserwowanie takich zjawisk jest muzyka, której rozwój na terenie Stanów Zjednoczonych na początku XX wieku przyjął wręcz galopujące tempo. Mając na uwadze sprzyjające warunki do mieszania się różnych wpływów kulturowych, można dzisiaj bez problemu wyróżnić wiele przykładów synkretyzmu muzycznego, rozumianego najogólniej jako łączenie elementów różnych gatunków, często skrajnie odmiennych, i tworzenia z nich nowej, jednolitej całości, która funkcjonowała jako odrębny twór. Warto tu przytoczyć definicję synkretyzmu kulturowego Ewy Nowickiej, dla której zjawisko to „polega na wiązaniu w jednorodne całości elementów pochodzących z różnych, genetycznie i historycznie odrębnych kultur”¹.

Nie sposób omówić wszystkich przykładów tego zjawiska. Wiąże się to między innymi ze specyfiką amerykańskiej sceny muzycznej, której jedną z cech charakterystycznych jest ogromna różnorodność, wielość gatunków, podgatunków, nurtów, co sprawia, że byłoby niemożliwe rzetelne zbadanie ich wszystkich w ramach jednego artykułu. Chcąc jednak ukazać pewne trendy zaistniałe w amerykańskim synkretyzmie muzycznym, jego motywacje, przejawy, rozwój i funkcjonowanie, można skupić się na kilku reprezentatywnych przykładach. W takim celu omó-

¹ J. Pytłasińska, *Dyfuzjonizm w pigułce*, Etnolodzy.pl, [on-line:] <http://etnolodzy.pl/artykuly/item/74-dyfuzjonizm-w-pigu%C5%82ce> [21.10.2014]..

wione zostaną trzy specyficzne twory muzyczne, które powstały właśnie z zestawienia ze sobą znacząco różniących się od siebie elementów, tworzących ostatecznie jednolitą całość – zydeco, western swing oraz rap rock.

Przed rozpoczęciem analizy wymienionych wyżej gatunków należy wspomnieć kontekst historyczny, który w tym wypadku będzie miał kluczowe znaczenie w odkrywaniu przyczyn i przebiegu synkretyzmu w muzyce amerykańskiej. Dlatego artykuł rozpoczyna się ogólnym spojrzeniem na historię amerykańskiej muzyki i jej początkowy rozwój, po czym następuje omówienie konkretnych przykładów. Kończy się natomiast próbą odpowiedzi na pytanie, jaki wpływ miał synkretyzm na amerykańską muzykę i co było jego głównym celem.

HISTORIA MUZYKI AMERYKAŃSKIEJ A SYNKRETYZM

Nie ma jednej daty, którą można wskazać jako oficjalny początek muzyki rozrywkowej czy muzyki popularnej. Co więcej, ciężko zdefiniować, co tak naprawdę można by nazwać muzyką rozrywkową na początku jej istnienia. Na potrzeby tego artykułu można przyjąć, że miało to miejsce w połowie XIX wieku w Stanach Zjednoczonych². Do analizy przejawów synkretyzmu muzycznego w tym kraju nie uznaję za konieczne odwoływanie się do konkretnych dat ani nazwisk. O wiele istotniejsze jest wskazanie pewnych trendów, które są charakterystyczne dla narodzin muzyki amerykańskiej, w celu pokazania, z jakich podstawowych elementów składają się synkretyczne twory muzyczne.

Kiedy podejmuje się próbę ogólnego opisu trendów na początku istnienia amerykańskiej muzyki, zwykle bierze się pod uwagę trzy zasadnicze gatunki, które w pierwszych dekadach XX wieku funkcjonowały już w amerykańskiej kulturze, były bardzo często wykonywane i chętnie słuchane.

Pierwszym z nich jest muzyka folkowa, którą można uznawać za najwcześniejszą formę muzyki amerykańskiej. Wykonywali ją imigranci przybywający z Europy, posiadający konkretną tradycję, także muzyczną³. Brali ze sobą instrumenty i, mając w pamięci utwory wykonywane w swoim ojczystym kraju, adaptowali te elementy kultury do nowej rzeczywistości. Muzyka ta to absolutna podstawa wszystkich kolejnych gatunków, które powstawały na terenie Stanów Zjednoczonych. Odcisnęła ona na nich piętno nieporównywalne do znaczenia żadnego innego gatunku⁴.

Blues i jazz to dwa gatunki, które wbrew pozorom mają ze sobą wiele wspólnego i powinny być analizowane wspólnie. Były one zdecydowanie najważniejszymi

² J. Spitzer, R. G. Walters, *American Popular Song: A Brief History* [w:] *Making Sense of American Popular Song*, History Matters: The U.S. Survey Course on the Web, [on-line:] <http://historymatters.gmu.edu/mse/songs/songs.pdf> [30.10.2014].

³ S. Whelan, *The Unlimited Flavors of American Pie: How Immigration and Emigration Have Shaped American Music*, New Music Box, [on-line:] <http://www.newmusicbox.org/articles/The-Unlimited-Flavors-of-American-Pie-How-Immigration-and-Emigration-have-Shaped-American-Music/>[15.12.2014].

⁴ L. Starr, Ch. Waterman, *American Popular Music: From Minstrelsy to MTV*, Oxford University Press, 2003, s. 10-13.

rozwinętymi gatunkami należącymi do muzyki popularnej początku XX wieku. Odegrały one niebagatelną rolę w rozwoju muzyki rozrywkowej, nie tylko poprzez ewolucję w swoich własnych ramach, ale także przez oddziaływanie na inne gatunki. Co więcej, blues i jazz wzajemnie na siebie wpływały i kształtowały się, co widać bardzo wyraźnie w początkowych fazach istnienia rozwiniętych form tych gatunków. Przejawem tego może być chociażby kobiecy classic blues, w którym wykorzystywano zespół jazzowy do akompaniowania, czy też zapożyczenie struktury bluesowej w wielu odmianach jazzu⁵.

Ostatnim gatunkiem, na który należy zwrócić uwagę, jest muzyka country. Była ona pod niezwykle dużym wpływem muzyki folkowej, z której się wywodziła, przybierając jednak bardziej dystygowaną formę. Na pierwszy rzut oka może wydawać się, że country rozwijało się niezależnie od pozostałych najważniejszych gatunków, lecz nie jest to prawda. Country jest złudnie odrębnym elementem amerykańskiej muzyki, który był i wciąż jest pod ogromnym wpływem innych gatunków, a na samym początku jej istnienia – w dużej mierze bluesa, co wyraźnie słychać w twórczości wielu czołowych artystów country⁶.

Te trzy elementy muzyki amerykańskiej obrazują trzy główne nurty i kierunki jej ewolucji. Należy jednak wziąć pod uwagę, że w jej historii zachodzi ciągłe przenikanie się danych nurtów, które powoduje powstawanie nowych twórców. Duży wpływ na takie procesy ma oczywiście kultura i tradycja danych społeczności, w których rozwijały się konkretne gatunki muzyczne. Grupy te można podzielić nie tylko ze względu na narodowość, region zamieszkania, ale także – rasę. Każdy z tych gatunków był tworzony, słuchany i skierowany do kogoś innego. Przy tak znaczącej liczbie elementów, wpływających na ogólny obraz danej muzyki, badając nie tylko cechy charakterystyczne samych dźwięków i jej strukturę, ale także z perspektywy socjologicznej, można stwierdzić, że istnieje ogromne pole do tworzenia wszelkiego rodzaju konfiguracji i mieszanek, sprzyjających zaistnieniu synkretyzmu. Stany Zjednoczone były i wciąż są krajem wielu różnorodności – społecznych, kulturowych oraz wielu innych mogących wpłynąć na kształt muzyki. Warto zaznaczyć, że te wszystkie elementy nie tworzą mieszanki kilku niezależnych części składowych, lecz adaptują swoje części, wpływają na siebie, a ostatecznie tworzą nową jakość. W muzyce można to zaobserwować na prostym przykładzie wykorzystywania przez białych muzyków folkowych instrumentu banjo, który przywieźli ze sobą niewolnicy z zachodniej Afryki jako swoje dziedzictwo kulturowe⁷.

⁵ G. Tivis, *Jazz and Blues – Who Knew!*, gregtivis.com, [on-line:] <http://www.gregtivis.com/articles/Jazz-and-Blues.php> [30.10.2014].

⁶ L. Starr, Ch. Waterman, op.cit., s. 14. Należy także wspomnieć o adaptowaniu struktury bluesowej do utworów country, co również widać w tytułach popularnych utworów country. Przykładem może być *Lovesick Blues* Hanka Williamsa, *Weary Lonesome Blues* Roy'a Acuffa i wiele innych utworów, jak również powstanie odrębnego podgatunku o nazwie country blues.

⁷ *Bringing The Banjo From 'Africa To Appalachia'*, NPR.org, [on-line:] <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=95607716> [30.10.2014].

Gatunki muzyczne wzajemnie na siebie oddziaływały w ten właśnie sposób, przez co praktycznie każdy z nich był i jest mieszanką zastanych wpływów lub wariacją na ich temat. Mając to na uwadze, można dojść do wniosku, że Stany Zjednoczone są miejscem nieustannego synkretyzmu w muzyce rozrywkowej, który można rozumieć jako połączenie kilku gatunków/nurtów/stylów/wpływów muzycznych w jeden, w ramach którego można wyodrębnić poszczególne komponenty, lecz jako taki tworzy nową, odrębną całość. W myśl tej zasady można zanalizować wybrane przykłady synkretyzmu muzycznego w Stanach Zjednoczonych, by wykazać czym był on powodowany, jak funkcjonował i jaką rolę odgrywał.

ZYDECO

Pierwszym przykładem, na którym warto się skupić jest bardzo specyficzny gatunek muzyczny o nazwie zydeco. By zrozumieć przyczyny, dzięki którym powstał, należy przyrzeć się nie tylko jego charakterystyce, ale także warunkom społecznym jego genezy.

Gatunek ten jest bardzo silnie związany z konkretnym regionem – dzisiejszymi terenami amerykańskiej Luizjany. Począwszy już od XVII wieku tereny te były zasiedlane przede wszystkim przez Francuzów, którzy byli właścicielami tamtejszych ziem. Przez kolejne wieki tereny te były jednak miejscem spotkań ogromnej liczby ludności, pochodzącej z przeróżnych kręgów kulturowych. Spowodowało to zasiedlenie tamtejszych ziem przez wspomnianych wcześniej Francuzów, a także Kreoli, Amerykanów, Hiszpanów, ludności z Afryki, a także Akadyjczyków⁸.

Niezwykle bogata i skomplikowana pod względem społecznym historia tego regionu jednoznacznie wskazuje na to, że istniała tam ogromna szansa na powstawanie synkretycznych twórców kultury. W ten sposób powstała właśnie muzyka zydeco. Nie sposób ustalić datę powstania gatunku. Zamiast tego, jako jego oficjalny początek uznaje się premierę pierwszych nagrań tej muzyki, co nastąpiło dopiero w latach dwudziestych XX wieku⁹.

Zydeco powstało przede wszystkim ze względu na potrzebę lokalnych społeczności wiejskich podzielenia się historiami o swojej biedzie. Z drugiej strony jednak, bardzo często występujący radosny i swobodny charakter utworów świadczy o tym, że skupiano się na pragnieniu oderwania się od szarej rzeczywistości i oddaniu się zabawie. Zydeco zwykle grane jest w szybkim tempie, wykorzystując jednocześnie 12-taktową strukturę bluesową. To wskazuje jednoznacznie na wpływy płynące ze strony czarnych społeczności Południa Stanów Zjednoczonych, które były najlepiej widoczne w wiejskich terenach, gdzie zydeco się rodziło. Nieodłącznym elementem tego gatunku są również dwa bardzo charakterystyczne instru-

⁸ *People of Louisiana*, Infolouisiana, Division of Administration of the State of Louisiana, [on-line:] http://doa.louisiana.gov/about_people.htm [10.12.2014].

⁹ C. Poindexter-Sylvers, *The Music of Louisiana: Cajuns, Creoles and Zydeco*, University of Houston, [on-line:] <http://www.uh.edu/honors/Programs-Minors/honors-and-the-schools/houston-teachers-institute/curriculum-units/pdfs/2002/ethnic-music/poindexter-sylvers-02-music.pdf> [30.10.2014].

menty. Pierwszym z nich jest akordeon, uważany za niemiecki instrument, ale tak naprawdę obecny też w kulturze muzycznej Luizjany. Drugim z nich jest tarka, której oficjalna nazwa to *vest frotoir*, czyli instrument perkusyjny, który muzyk zakłada na siebie jak kamizelkę przez głowę, gra na niej łyżkami, bądź innymi metalowymi obiektami, nadając rytm kompozycji¹⁰. W zydeco bardzo często używa się także skrzypiec charakterystycznych dla stylu muzyki o nazwie Cajun, czyli granej przez potomków przesiedleńców z Akadii¹¹.

Zdecydowanie najważniejszą postacią jeśli chodzi o zydeco jest Clifton Chenier, nazywany również „Królem zydeco” lub „Królem Południa”. Był on jednym z pierwszych najpopularniejszych wykonawców tego gatunku. Mimo to, że zydeco jako takie istniało w świadomości mieszkańców Luizjany już kilkadziesiąt lat wcześniej, a swoją karierę Chenier zaczął dopiero w połowie lat pięćdziesiątych, to właśnie on stworzył podstawy tego gatunku, a jego twórczość uznawana jest za absolutny kanon. Swoje największe sukcesy odnosił w latach osiemdziesiątych, kiedy to w 1983 roku został uhonorowany nagrodą Grammy za album *I'm Here*. Był pierwszym kreolskim wykonawcą, który otrzymał tę nagrodę. W 1987 roku zmarł w związku z licznymi chorobami. Po śmierci Cliftona Cheniera, jego syn – C. J. Chenier – kontynuuje dzieło ojca, kierując jego dawnym zespołem – the Red Hot Louisiana Band¹².

Bazując na tych obserwacjach, można bez wątpienia stwierdzić, że zydeco to gatunek, który scala w sobie kilka czynników, pochodzących z różnych tradycji kulturowych, co czyni go gatunkiem synkretycznym. Słuchając tej muzyki, można usłyszeć, że jest to połączenie takich elementów jak francuskie oraz akadyjskie tańce ludowe, polka, walce z południowo-zachodniej Luizjany, jak również rhythm and blues, Texas blues, czy big-band jazz¹³. Najważniejsze jest połączenie wpływów bluesa, jazzu i kultury lokalnej Kreoli oraz ludności Cajun, co tworzy niezwykle wyjątkową mieszankę, nie występującą nigdzie indziej. Objawia się to w rytmie, strukturze utworów, tonacjach, jak również instrumentach, które są w niej używane.

Analizując zydeco, można więc bez problemu zauważyć, że to ściśle współistnienie oraz mieszanie się wielu kultur obecnych na jednym terenie było główną przyczyną synkretyzmu. Zawiła historia Luizjany sprawiła, że obok siebie mieszkali reprezentanci tak wyrazistych tradycji kulturowych jak Kreole, Francuzi, byli niewolnicy czy Cajun. Poskutkowało to stworzeniem tak synkretycznego gatunku jak zydeco.

WESTERN SWING

Western swing, w odróżnieniu od zydeco, nie jest osobnym gatunkiem, a podgatunkiem muzyki country. Jest to kolejny, bardzo charakterystyczny przykład na

¹⁰ J. C. Fine, *Zydeco Music: Spicy Cajun-Creole Flair*, Epoch Times, [on-line:] http://printarchive.epochtimes.com/a1/en/us/bos/2011/07-Jul/07/B4_070711.pdf [30.10.2014].

¹¹ C. Poindexter-Sylvers, op.cit.

¹² C. Harris, *Clifton Chenier: Artist Biography*, [on-line:] <http://www.allmusic.com/artist/clifton-chenier-mn0000159337/biography> [28.10.2014].

¹³ Ibidem.

to, jak w amerykańskich warunkach mogło dojść do utworzenia unikatowej, synkretycznej odmiany muzyki. Kolejnym aspektem, który odróżnia western swing od zydeco, jest fakt, iż to nie bezpośrednio zetknięcie się i współżycie kilku kultur na niewielkim terenie miało największe znaczenie przy jego stworzeniu. Odpowiedzią na pytanie, co wpłynęło na jego powstanie, jak również na to, z czego składa się ten podgatunek, są jego początki w pierwszej połowie XX wieku.

W późnych latach dwudziestych, a w dużej mierze w latach trzydziestych, koneserzy muzyki country zaczęli zauważać powszechny trend, który po II wojnie światowej zaczęto nazywać „western swing”. Jego korzeni można doszukiwać się wśród muzyków, grywających przede wszystkim na terenach wiejskich, którzy wyrosli na tradycji muzyki granej na skrzypcach, przeznaczonej do tańca. Stało się tak, gdyż część artystów, tworzących podstawę tego podgatunku, była potomkami pracowników ze stanów tak zwanego Starego Południa USA. Drugie najważniejsze źródło przedstawicieli western swing to południowy zachód Stanów Zjednoczonych, gdzie stykały się takie kultury muzyczne jak Cajun, Tex-Mex, muzyka niemiecka oraz, przede wszystkim, western. To wszystko sprawiało, że artyści z tego kręgu byli w stanie wykonywać wiele gatunków i grywać przed różnorodną publicznością podczas wszelkiego rodzaju zabaw czy potańcówek. Warto także dodać, że to właśnie wtedy muzycy nabywali niezwykle ważną zdolność improwizacji, która przyczyniła się do ukształtowania ostatecznej formy western swing. Ten bardzo często pomijany wątek jest kluczowy w celu podkreślenia silnych wpływów muzyki country w western swing¹⁴.

Dodatkowo należy przypomnieć, że lata dwudzieste i trzydzieste to okres niezwykle gwałtownego rozwoju najważniejszych gatunków muzycznych w Stanach Zjednoczonych. To wtedy ogólnokrajową sławę zyskuje blues, powstaje show Grand Ole Opry, które rozślawia muzykę country, jazz staje się jednym z najważniejszych gatunków, zyskując nieprawdopodobną popularność. Powstają nowe gatunki i podgatunki, które dzięki ogromnemu rozwojowi radia zaczynają trafiać do coraz dalszych zakątków USA. Te warunki sprzyjają przenikaniu się różnego rodzaju gatunków.

Tego typu przypadkiem był właśnie western swing. Podgatunek ten był wynikiem przenikania muzyki jazzowej do muzyki country. W latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku, na południu Stanów Zjednoczonych w stacji radiowej można było usłyszeć jedynie muzykę popularną, religijną i jazz, największą zaś popularnością cieszyły się audycje, które nadawały muzykę przeznaczoną do tańca. Młodzi muzycy (będący w większości skrzypkami), żyjący w południowych Stanach, stracili ochotę na granie tradycyjnych utworów folkowych na rzecz tych, które słyszeli w radiu. Tak też rozwijano techniki gry, gitarzyści i skrzypkowie nabierali umiejętności, wzorując się na muzykach jazzowych. Niezwykle ważną, wręcz rewolucyjną zmianą było coraz częstsze sięganie po elektryczne instrumenty oraz przede wszystkim perkusję, która nigdy wcześniej nie była używana w muzyce country. Należy bardzo wyraźnie zaznaczyć, że muzyka country i jazz wywodzą się z dwóch zupełnie różnych kręgów i regionów. Za początki jazzu można

¹⁴ B. C. Malone, J. R. Neal, *Country Music U.S.A.*, University of Texas Press, Austin 2012, s. 158.

uznawać Nowy Orlean, Chicago i inne ośrodki miejskie, co stoi w kontrze do wiejskich regionów Starego Południa w przypadku country. Dlatego tak ważnym aspektem w rozwoju western swing jest także urbanizacja i przeprowadzka znaczącej ilości artystów do miast, gdzie mogli usłyszeć najnowsze trendy¹⁵.

Przy charakterystyce western swing trzeba wyszczególnić jej kilka bardzo znaczących elementów. Przede wszystkim, muzycznie podgatunek ten nosi znamiona pochodzące z dwóch źródeł. Pierwszym z nich jest tradycyjna muzyka country oraz jej lokalne wariacje. Przejawem tego było wykorzystanie skrzypiec oraz tematyka piosenek osadzona w atmosferze western. Z drugiej strony bardzo wyraźnie widać oddziaływanie jazzu, które ujawnia się w postaci bardzo charakterystycznego dla swingu i jazzu rytmu, jak również w rozmiarach samych zespołów, które potrafiły liczyć nawet do kilkunastu osób. Czasami western swing określa się nawet mianem muzyki big band z użyciem skrzypiec. Niesamowicie ważną rolę w tym podgatunku odgrywały również improwizacje, które stoją u podstawy znaczącej ilości odmian jazzu¹⁶.

Za najważniejszych przedstawicieli western swing uważa się przede wszystkim dwóch muzyków wraz z ich zespołami, a byli nimi Bob Wills and His Texas Playboys oraz Milton Brown and His Musical Brownies. Obydwoje w ogromnej mierze przyczynili się do jego rozwoju i popularyzacji; obaj byli także uważani za niezwykle wyraziste osobowości muzyczne, które w znaczący sposób wywarły wpływ na połączenie najpopularniejszej wówczas muzyki z tradycyjną formą, wywodzącą się z ich rodzimej kultury. To działanie sprawiło, że zainspirowały się nimi kolejne pokolenia muzyków, tworzących jeden z najważniejszych podgatunków we wczesnej historii country¹⁷.

W przypadku western swing przyczyny synkretyzmu muzycznego tkwiące w bezpośrednim kontakcie i starciu się kultur są jedynie tłem dla całego zjawiska. Poszczególne części składowe podgatunku – zróżnicowane i specyficzne country oraz jazz – były same w sobie synkretyczne pod względem kulturowym. Dopiero jednak niezwykła popularność jazzu i chęć zaadaptowania go do muzyki country, parcie na wprowadzenie nowych rozwiązań, rozwój gatunku i dotarcie do szerszej publiczności były tu najważniejszymi czynnikami. Stąd można wnioskować, że to popularność była w tym przypadku przyczyną synkretyzmu muzycznego.

RAP ROCK

Ostatnim przykładem, który warto poddać analizie jest rap rock. Określenie jego charakteru jest o wiele trudniejsze od zydeco czy western swingu, ponieważ nie mieści się on w ramach gatunku ani podgatunku. Jest to raczej hybryda dwóch gatunków (ang. *cross-genre*), w której bardzo widoczne są części składowe każde-

¹⁵ J. A. Boyd, *The Jazz of the Southwest: An Oral History of Western Swing*, University of Texas Press, Austin 1998, s. 6–10.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ B. C. Malone, J. R. Neal, op.cit., s. 159.

go z nich. Taka definicja od razu przywodzi na myśl główne założenie synkretyzmu w muzyce, czyli łączenia kilku czasami skrajnie różnych elementów w nową całość. W przypadku rap rocka jest to o wiele bardziej złożone, ponieważ poza czynnikami *stricte* artystycznymi niezwykle ważną rolę odgrywają także te społeczne.

Aby określić charakter tego gatunku będzie potrzebne ogólne zarysowanie wczesnej historii amerykańskiego rapu. Jego powstanie datuje się na wczesne lata siedemdziesiąte w nowojorskim okręgu Bronx. To tam narodziła się muzyka rapowa, związana z kulturą hip-hopu. Gatunek ten był utożsamiany z kulturowym podziemiem, gdyż nie przebijał się do szerszej grupy publiczności. Rap miał bardzo wąski krąg odbiorców, którymi byli w przytłaczającej większości mieszkańcy czarnych osiedli, ludzie przeważnie biedni. Czerpali oni wzorce głównie z muzyki afroamerykańskiej, takiej jak soul, funk, blues czy rhythm and blues. Rap funkcjonował przez wiele lat jako element kultury występujący wyłącznie w niewielkiej społeczności. Nie publikowano żadnych płyt, nie sprzedawano ich na rynku ogólnokrajowym. Zmieniło się to dopiero pod koniec dekady, kiedy w 1979 roku opublikowano kompozycję *Rapper's Delight* zespołu Sugar Hill Gang. Był to pierwszy przebój w tym gatunku, lecz wśród samej społeczności pierwotnych odbiorców nie miał zbyt dobrej opinii – był on bowiem skierowany przede wszystkim do białej publiczności w celach komercyjnych. Mimo to, rap w dalszym ciągu nie funkcjonował na amerykańskiej scenie muzycznej w ramach głównego nurtu¹⁸.

Zmiana nastąpiła za sprawą rap rocka, a dokładniej – dzięki dwóm przedstawicielom. Pierwszym był zespół Run-D.M.C., który jako pierwsza grupa wykonująca ten gatunek zyskała ogromną sławę. Stało się to w dużej mierze dzięki ich trzem pierwszym albumom – *Run-D.M.C.*, *King of Rock*, oraz *Raising Hell*. Zwłaszcza drugi z nich stanowił znaczące wydarzenie dla rapu jako takiego, będąc jednocześnie początkiem rap rocka. Przełom ten nastąpił w 1986 roku, kiedy swoją premierę miały albumy *Raising Hell* oraz *Licensed to Ill* „białego”, nowojorskiego zespołu Beastie Boys, którego członkowie jako drudzy obok Run-D.M.C. są uznawani za najważniejszych twórców rap rocka. Nie można także pominąć niezwykle ważnej roli producenta Ricka Rubina, który stał za największymi sukcesami obydwu grup i był jednocześnie inicjatorem połączenia muzyki rockowej z rapem¹⁹.

Oczywiście najważniejszymi cechami charakterystycznymi rap rocka jest wykorzystywanie rockowego, momentami nawet metalowego podkładu muzycznego do specyficznego rapującego sposobu recytacji tekstu. To legitymizuje nowy gatunek, dzięki czemu można mówić o synkryzmie muzycznym. Nie jest to jednak najważniejsza cecha, która warunkuje istnienie tego zjawiska. W przypadku rap rocka kluczowe są kwestie społeczne. Kultura hip-hopowa i muzyka rap są bowiem stworzone przez afroamerykańskie społeczności i do nich przede wszystkim skierowane. Z drugiej strony, rock od początku swojego istnienia był

¹⁸ H. A. Rhodes, *The Evolution of Rap Music in the United States*, Yale-New Haven Teachers Institute, [on-line:] <http://www.yale.edu/ynhti/curriculum/units/1993/4/93.04.04.x.html> [28.10.2014].

¹⁹ *Alternative, Country, Hip-Hop, Rap, and More: Music from the 1980s to Today.*, red. M. Ray, Britannica Educational Publishing, Chicago 2013, s. 84–87, 91.

tworzony i skierowany do ludności o białym kolorze skóry. Mimo teoretycznie wspólnych źródeł jak blues i rhythm and blues, to społeczności, w których się rozwijały i były prezentowane są zgoła odrębne. Dlatego właśnie rap i rock uważano za dwa różne światy. Przełamanie tej bariery było rewolucyjne, co najlepiej jest ukazane w teledysku do utworu *Walk This Way*, nagranych przez Run-D.M.C. wraz z zespołem Aerosmith. W wideoklipie widać, jak w dwóch różnych pokojach grają dwie różne formacje – rockowa i rapowa. W połowie utworu ściana dzieląca dwa pokoje (odrębne światy) jest zburzona, a w finale Run-D.M.C. występuje na scenie wraz z Aerosmith, co obrazuje syntezę dwóch gatunków. Jest to wizualne przedstawienie synkretyzmu w muzyce amerykańskiej²⁰.

Kiedy jednak zbada się przyczyny synkretyzmu w przypadku rap rocka, to okazuje się, że nie były nimi ani chęć przełamania barier między społecznością afroamerykańską a białymi Amerykanami, ani nawet chęć zrewolucjonizowania muzyki rozrywkowej. Główną przyczyną była raczej chęć otwarcia rapu na kolejną grupę odbiorców, klientów, którzy mogliby kupić nagrania. Album *King of Rock* jest uważany za pierwszą rapową płytę, która odniosła sukces komercyjny²¹, *Raising Hell* pokryła się potrójną platyną²², co jak na kulturę hip-hopu było niewiarygodnym wręcz sukcesem, a *Licensed to Ill* stało się pierwszym rapowym albumem, który osiągnął szczyt amerykańskiej listy przebojów Billboard²³, mimo tego, że był nagrany przez „białą” grupę w charakterystycznym dla „czarnych” grup gatunku muzycznym. Stąd też można wnioskować, że zainicjowana przez Ricka Rubina hybryda rapu i rocka²⁴ mogła być powodowana chęcią zapełnienia niszy i osiągnięcia w ten sposób sukcesu komercyjnego.

PODSUMOWANIE

Na podstawie powyższych przykładów można bez wątplenia stwierdzić, że muzyka rozrywkowa, zwłaszcza na terenie Stanów Zjednoczonych, jest bardzo szerokim polem dla synkretyzmu. Analizując zydeco, western swing oraz rap rock, można wyciągnąć wnioski na temat przyczyn zachodzenia tego zjawiska na terenie Stanów Zjednoczonych. W przypadku zydeco jest to typowe mieszanie się kultur, które współistnieją na tym samym terenie geograficznym, zapożyczenie wzorców innych tradycji, adaptowanie ich do swojej i tworzenie w ten sposób nowych standardów. Western swing to natomiast przykład tego, jak za pomocą przemian społecznych i rozwoju mediów może dochodzić do synkretyzmu, gdyż

²⁰ Run-D.M.C., S. Tyler, J. Perry, *Walk This Way* [wideoklip], reż. J. Small, 1986.

²¹ H. A. Rhodes, op.cit.

²² Ibidem.

²³ K. Caulfield, *Beastie Boys Blazed Billboard Chart History*, [on-line:] <http://www.billboard.com/articles/news/489107/beastie-boys-blazed-billboard-chart-history> [30.10.2014].

²⁴ R. Blatt, *How Super Producer Rick Rubin Gets People To Do Their Best Work*, [on-line:] <http://www.forbes.com/sites/ruthblatt/2014/04/28/how-super-producer-rick-rubin-gets-people-to-do-their-best-work/> [28.10.2014].

do powstania tego podgatunku przede wszystkim przyczyniła się chęć zaadaptowania do muzyki country elementów najpopularniejszego wówczas gatunku, czyli jazzu. W przypadku rap rocka to potencjał komercyjny i chęć wypełnienia niszy przez producenta muzycznego stała się motorem napędowym stworzenia nowego, synkretycznego tworu, łamiącego ówczesne konwencje i bariery społeczne.

Stany Zjednoczone są wyjątkowo podatnym miejscem na synkretyzm kulturowy, w tym także muzyczny. Jest to kraj dużej ilości czasami bardzo różniących się od siebie kultur, gdzie mogą one na siebie oddziaływać na wszelkie sposoby: przez bezpośredni kontakt media i tym podobne. To powodowało w historii XX-wiecznej muzyki popularnej w USA ogromny jej rozwój, ewolucję, powstawanie kolejnych gatunków. Sprzyjał temu ogromny i bardzo rozwinięty przemysł muzyczny. Przykładów na synkretyzm w amerykańskiej muzyce rozrywkowej jest mnóstwo, natomiast zydeco, western swing i rap rock najlepiej oddają charakter i różnorodność tego zjawiska.

Synkretyzm nie był oczywiście jedynym czynnikiem, który wpływał na rozwój amerykańskiej muzyki, ale na pewno istotnym aspektem jej różnorodności. Jednym z jego największych zalet było to, iż wzmacniał on potencjał na ewolucję muzyki w kierunkach, które mogły się wydawać nieprawdopodobne, jak na przykład wprowadzenie perkusji do country, czego dokonał western swing, czy połączenie „białego” rocka z „czarnym” rapem w przypadku rap rocka. Poprzez łamanie barier gatunkowych, społecznych oraz kulturowych, synkretyzm bezsprzecznie przyczynił się także do napędzania maszyny biznesu i przemysłu muzycznego.

BIBLIOGRAFIA

- Alternative, Country, Hip-Hop, Rap, and More: Music from the 1980s to Today*, red. M. Ray, Britannica Educational Publishing, Chicago 2013.
- Blatt R., *How Super Producer Rick Rubin Gets People To Do Their Best Work*, Forbes.com, [on-line:] <http://www.forbes.com/sites/ruthblatt/2014/04/28/how-super-producer-rick-rubin-gets-people-to-do-their-best-work/> [28.10.2014].
- Boyd J. A., *The Jazz of the Southwest: An Oral History of Western Swing*, University of Texas Press, Austin 1998.
- Bringing The Banjo From 'Africa To Appalachia'*, NPR.org, [on-line:] <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=95607716> [30.10.2014].
- Caulfield K., *Beastie Boys Blazed Billboard Chart History*, Billboard.com, [on-line:] <http://www.billboard.com/articles/news/489107/beastie-boys-blazed-billboard-chart-history> [30.10.2014].
- Fine J. C., *Zydeco Music: Spicy Cajun-Creole Flair*, Epoch Times, [on-line:] http://printarchive.epochtimes.com/a1/en/us/bos/2011/07-Jul/07/B4_070711.pdf [30.10.2014].

- Harris C., *Clifton Chenier: Artist Biography*, allmusic.com, [on-line:] <http://www.allmusic.com/artist/clifton-chenier-mn0000159337/biography> [28.10.2014].
- Malone B. C., Neal J. R., *Country Music U.S.A.*, University of Texas Press, Austin 2012.
- People of Louisiana*, Infolouisiana, Division of Administration of the State of Louisiana, [on-line:] http://doa.louisiana.gov/about_people.htm [10.12.2014].
- Poindexter-Sylvers C., *The Music of Louisiana: Cajuns, Creoles and Zydeco*, University of Houston, [on-line:] <http://www.uh.edu/honors/Programs-Minors/honors-and-the-schools/houston-teachers-institute/curriculum-units/pdfs/2002/ethnic-music/poindexter-sylvers-02-music.pdf> [30.10.2014].
- Pytłasińska J., *Dyfuzjonizm w pigułce*, Etnolodzy.pl, [on-line:] <http://etnolodzy.pl/artykuly/item/74-dyfuzjonizm-w-pigu%C5%82ce> [21.10.2014].
- Rhodes H. A., *The Evolution of Rap Music in the United States*, Yale-New Haven Teachers Institute, [on-line:] <http://www.yale.edu/ynhti/curriculum/units/1993/4/93.04.04.x.html> [28.10.2014].
- Run-D.M.C., Tyler S., Perry J., *Walk This Way* [wideoklip], reż. Small J., 1986.
- Spitzer J., Walters R. G., *American Popular Song: A Brief History* [w:] *Making Sense of American Popular Song, History Matters: The U.S. Survey Course on the Web*, [on-line:] <http://historymatters.gmu.edu/mse/songs/songs.pdf> [30.10.2014].
- Starr L., Waterman Ch., *American Popular Music: From Minstrelsy to MTV*, Oxford University Press, 2003.
- Tivis G., *Jazz and Blues – Who Knew!*, [on-line:] <http://www.gregtivis.com/articles/Jazz-and-Blues.php> [30.10.2014].
- Whelan S., *The Unlimited Flavors of American Pie: How Immigration and Emigration Have Shaped American Music*, New Music Box, [on-line:], <http://www.newmusicbox.org/articles/The-Unlimited-Flavors-of-American-Pie-How-Immigration-and-Emigration-have-Shaped-American-Music/> [15.12.2014].

SUMMARY

SYNCRETISM IN AMERICAN POPULAR MUSIC ON THE EXAMPLE OF ZYDECO, WESTERN SWING AND RAP ROCK

American music scene have always been known for its innovation and experimentation. Specific cultural structure of the country helped mix genres, borrow patterns, adapt radically different elements, and create new, innovative solutions. Many of them are the examples of musical syncretism, which is combining elements of different genres, and creating new whole. For the purposes of this paper I would like to focus on three examples: Zydeco, Western Swing, and Rap Rock, which reflects characteristics of this trend.

With my paper, I would like to point out the various causes of syncretism in American music, focusing on the ethnic, social, and commercial reasons for this phenomenon. I want to show ways of functioning and the impact of these syncretic genres had on the subsequent development of American music, the audience, and the artists themselves.